



Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Korte Voorhout 7
Postbus 20952
2500 EZ DENHAAG

Bijlage 4 Programma van Eisen

**Beschikbare informatie over de geconstateerde
cultuurhistorische waarde van te inspecteren
monumenten in RVB bezit**

Sectie Monumenten en Kunst

Datum: 31-03-2020

Inleiding

Het monumentaal vastgoed in de portefeuille van het RVB is uiterst divers. Sommige objecten in eigendom van het Rijk zijn sterk verbonden met de vaderlandse geschiedenis en worden gebruikt voor de huisvesting van overheidsinstellingen en diensten. Naast een bijzondere bewoningsgeschiedenis beschikt een aantal van deze monumenten over een bijzondere bouwstijl of historisch interieur. Ook kan er bijzonder materiaal zijn toegepast of is er een constructiewijze gevolgd waardoor het monument een unieke waarde vertegenwoordigt. De monumentenportefeuille bestaat overwegend uit Rijksmonumenten naast een substantieel aantal gemeentelijke en enkele provinciale monumenten.

Ook voor de monumenten van het RVB is de instandhoudingsplicht op basis van de Erfgoedwet van toepassing. Op grond van deze wet dient de eigenaar, het Rijk, zijn monumenten zodanig te onderhouden dat het behoud gewaarborgd is. De instandhoudingsplicht betreft het gehele monument met inbegrip van interieuronderdelen. Het RVB is er zich van bewust dat de instandhouding van monumenten begint bij een goede opname van de conditie waarin het monument en met name de monumentale elementen verkeren ten tijde van de inspectie. Daarvoor moeten monumentale waarden niet alleen herkend worden maar dienen ook de voor instandhouding voorgestelde herstelmaatregelen recht te doen aan het monument. De met de inspectie belaste inspecteur heeft voldoende kennis om deze belangrijke taak uit te voeren. In het geval die kennis onvoldoende is, laat de inspecteur zich bijstaan door een adviseur met kennis van monumenten.

Waardestelling op basis van cultuurhistorisch onderzoek in de inventarisatie

In het geval van een te inspecteren monument geen vroegere inspectie (in de vorm van bijvoorbeeld een 0-meting) beschikbaar is met een volledige inventarisatie van de elementen die een zekere waarde vertegenwoordigen, maakt deze inventarisatie onderdeel uit van de inspectie. Daarbij wordt conform de registratiemethode in het RVBBOEI handboek de monumentwaarde van een geïnspecteerd onderdeel met verwijzing naar de betreffende bron of vindplaats vermeld. Naast de redengevende omschrijving tot aanwijzing van een monument bevat het cultuurhistorisch onderzoek belangrijke informatie over de onderdelen van een monument waar een zekere waarde aan wordt toegekend. De cultuurhistorische onderzoeken worden conform de 'Richtlijnen voor bouwhistorisch onderzoek' (2009) van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed uitgevoerd. Daarbij wordt een drietal waarden onderscheiden.

Hoge monumentale waarde wordt toegekend aan elementen die van cruciaal belang zijn voor de structuur en/of betekenis van het object of gebied. **Positieve monumentale waarde** wordt toegekend aan elementen die van belang zijn voor de structuur en/of betekenis van het object of gebied. **Indifferente monumentale waarde** wordt toegekend aan elementen die van relatief weinig belang zijn voor de structuur en/of betekenis van het object of gebied. Een voorbeeld van de waardestelling in een cultuurhistorisch onderzoeksrapport, in dit geval een bouwhistorische verkenning, waarbij aan de onderdelen van het interieur een zekere waarde wordt toegekend:

*Het interieur van het gebouw is in de loop der jaren ingrijpend gewijzigd en heeft vele functiewijzigingen doorgemaakt. In algehele zin kan worden gesteld dat het interieur **Indifferente monumentwaarden** vertegenwoordigt. Desondanks zijn er ook enkele onderdelen van het interieur welke zekere monumentwaarden vertegenwoordigen.*

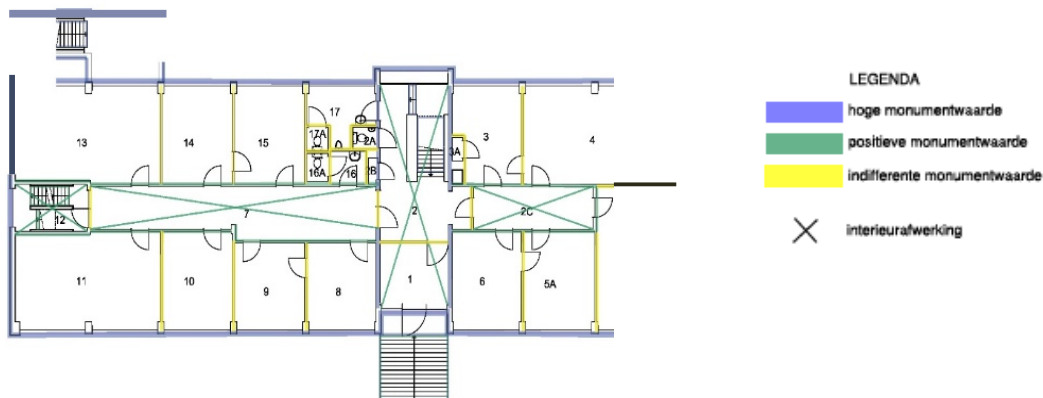
Hoge monumentwaarden worden toegekend aan:

De hoofdstructuur met een doorgaande gang in de lengterichting van het gebouw, de hoofdtrep met balustrade alsmede de stalen binnenpui ter plaatse van de kamer van de commandant.

Positieve monumentwaarden worden toegekend aan:

De natuurstenen vloerafwerking ter plaatse van het portaal bij de hoofdentree, de wanden welke zijn uitgevoerd in schoon metselwerk (dat nog niet is voorzien van een verflaag), de kunststenen vensterbanken alsmede de houten latten welke langs de muren van de kantoor- en vergaderruimten tegen de wanden zijn bevestigd.

Aanvullend op de beschrijving van de waarden bieden de waardestellingstekeningen in de vorm van plattegronden een overzicht van de in een object aanwezige monumentale waarden (zie voorbeeld van een faseringstekening hierna).

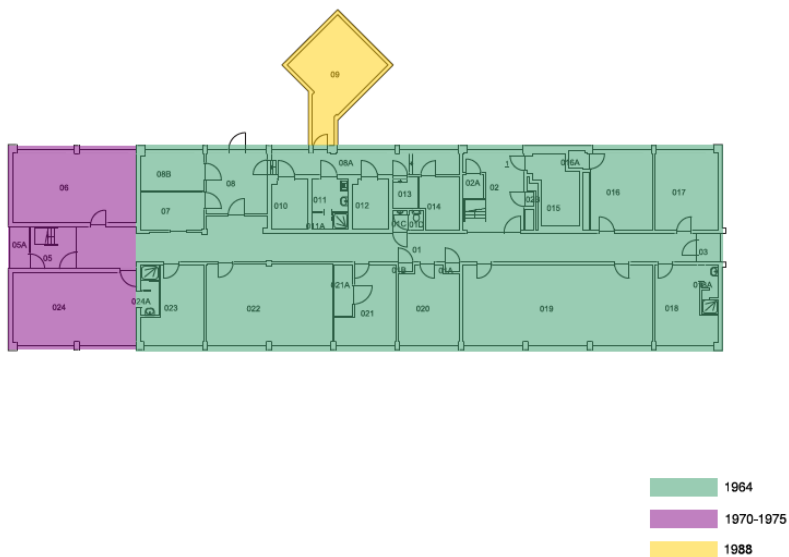


In de toelichting bij de inventarisatie van het betreffende element wordt de waarden - met vermelding van brongegevens – vermeld:

*20m² natuurstenen vloerafwerking hoofdentree. **Positieve monumentwaarde**, zie **Bouwhistorische Verkenning 2020**, p.54 en 55.*

De monumentale bouwdelen worden zoals aangegeven bij de annotaties die als voorbeeld zijn opgenomen in het RVBBOEI-handboek beschreven.

Daarnaast bevat de inventarisatie ook informatie, voor zover beschikbaar, over het bouwjaar of de periode waarin het element of bouwdeel tot stand kwam. Cultuurhistorische onderzoeken bevatten in de regel een beschrijving van de ontstaans- en bouwgeschiedenis van een monument. Daarnaast bieden de faseringstekeningen een goed overzicht van de belangrijkste bouwfasen van het monument (zie voorbeeld van een faseringstekening hierna).



Bronnen met aanvullende informatie over het monument

Tijdens het intakegesprek wordt de Basis Informatie Lijst en andere relevante informatie ten behoeve van een inspectie besproken. Het doel is om zoveel mogelijk informatie en gebouwdocumentatie aan de inspecteur beschikbaar te stellen. Ook de informatie over de cultuurhistorische waarden van het te inspecteren monument komt daarbij aan de orde. Voor monumenten waar om wat voor reden dan ook geen waardestelling beschikbaar is, zal een monumentadviseur van het RVB bij het intakegesprek de in het monument aanwezige waarden aanwijzen en de aandachtspunten bij de inspectie benoemen.

De inspecteur kan zelf de volgende gegevens uit openbaar toegankelijke bronnen achterhalen:

- a) Via de website van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed kan een uittreksel van het (rijks)monumentenregister met aanwijzingsbesluit Redengevende Omschrijving worden gedownload evenals informatie over beschermde stads- en dorpsgezichten en archeologische informatie.
- b) Voor provinciale en gemeentelijke monumenten kunnen de websites van de betreffende organisaties geraadpleegd worden. De diepgang en omvang van de informatie kan echter per monument sterk uiteenlopen.

Indien relevant en beschikbaar worden er tijdens de intake één of meerdere van de volgende documenten met informatie over cultuurhistorische waarde van het monument, aan de inspecterende partij aangereikt:

- a) Factsheet met essentiële gebouwinformatie afkomstig uit het vastgoedinformatiesysteem van het RVB (informatie over bouwjaar, oppervlak, architect(en), bouwfases etc.)
- b) Demarcatie rapport of quick scan (zonder waardestelling maar met een korte bouw- en gebruiksgeschiedenis en een overzicht van oorspronkelijke en authentieke elementen aangeven op plattegrond per ruimte).
- c) Cultuurhistorische onderzoeken met waardestelling (een bouwhistorische een verkenning of inventarisatie, een bouwhistorische opname of een bouwhistorische ontleding).
- d) Kleurhistorisch onderzoek.
- e) Beschrijving historische interieur en ensemble.
- f) Beschrijving archeologische waarden en beschrijving monumentaal groen.
- g) Restauratieverantwoording en onderhoudsverantwoording.
- h) Instandhoudingsplan (meerjarenbegroting).